

پیامدهای گذار به استانداردهای گزارشگری؛

۱۰ مورد درخور توجه

ترجمه: محمد میکائیلی

L. Weaver

در دهه گذشته، هزاران شرکت، واحدهای بخش عمومی و دیگر سازمانها به سوی گذار به گزارشگری مالی بر مبنای استانداردهای بین‌المللی پیش رفته‌اند و بیش از هزاران شرکت دیگر نیز طی دهه آینده به این جریان خواهند پیوست. اشخاصی که استانداردهای بین‌المللی را پس از آن پذیرش و اجرا کنند، می‌توانند از تجربه‌های اجراکنندگان قبلی استفاده نمایند. کسانی که پیش از دیگران استفاده از استانداردهای بین‌المللی را پیش گرفته‌اند، با منحنی یادگیری درخور توجهی روبه‌رو بودند و کسانی که کماکان در این مسیر پیش می‌روند، می‌توانند روی این تجربه‌ها از طریق توسعه یک راهبرد مناسب برای دوره گذار، سرمایه‌گذاری کنند.

موضوعی که بیشتر تهیه‌کنندگان صورتهای مالی، هنگام به‌کارگیری اصول و الزامهای یک چارچوب گزارشگری مالی جدید به آن می‌پردازند، شناسایی موارد افتراق در نحوه برخورد حسابداری و الزامهای افشا است. این موضوع، مستلزم بررسی

گذار به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSs) یا استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش عمومی^۱ که استانداردهای حسابداری و رهنمودهای مورد استفاده واحدهای تجاری بخش عمومی هستند، در دهه گذشته به‌عنوان یک موضوع بااهمیت گزارشگری مالی در سرتاسر دنیا مطرح شده است. در حال حاضر، بیش از ۱۲۰ کشور استفاده از استانداردهای بین‌المللی را الزامی یا مجاز دانسته‌اند یا استانداردهای گزارشگری مالی در اساس بر مبنای آن یا همگرا با استانداردهای بین‌المللی برای واحدهای تجاری (یا برخی از آنان)، تدوین شده است. هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) اطمینان دارد در دهه آینده استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی افزایش خواهد یافت و سازمانهایی مانند بانک جهانی، گروه ۲۰ (G-20) و سازمان بین‌المللی کمیسیونهای بورس اوراق بهادار^۲ از مقوله هماهنگ‌سازی گزارشگری شرکتها حمایت خواهند کرد.

مالی جدید و نحوه برخورد با تعدیلهای مرتبط با دوره گذار؛
۳- تغییر در سامانه‌های اطلاعاتی و گزارشگری داخلی ممکن است لازم باشد؛

۴- تأثیر بر شاخصهای عملکرد در نتیجه تغییر در نحوه اندازه‌گیری سود، و در نتیجه تأثیر بر بسته‌های جبران خدمت و پاداش؛

۵- تأثیر بر اندازه‌گیری نقدینگی و قدرت پرداخت، و تأثیر بر توافقها و دیگر قراردادهای بدهی؛

۶- برنامه‌ریزی در خصوص پیامدهای مالیاتی و تشخیص اینکه آیا برخورد مالیاتی در مورد اقلام حسابها با برخورد حسابداری متفاوت خواهد بود؛

۷- نیاز به آموزش کارکنان مالی و برخی کارکنان غیرمالی به منظور کسب اطمینان از اینکه آنان سواد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی را داشته باشند و بدانند چگونه به درخواست برای اطلاعات پاسخ دهند؛

۸- مدیریت روابط با سرمایه‌گذاران و اطلاع‌رسانی به ذینفعان برون‌سازمانی در خصوص تغییرهایی که در صورتهای مالی خواهند دید؛

۹- برآورد بهای گذار و کسب اطمینان از وجود بودجه و نقدینگی کافی برای پروژه؛ و

۱۰- توجه به ضرورت حمایت اطمینان‌بخش مدیریت عالی سازمان برای پروژه گذار تا اینکه موضوع به‌عنوان «مشکل حسابداری» قلمداد نشود، و اینکه گروه مسئول پروژه گذار به‌طور کامل در فعالیتهای خود پشتیبانی شود.

پیامدهای یادشده، فهرست کاملی نیست و در سازمانهای بزرگ و چندملیتی، به‌ویژه سازمانهای با ساختارهای گروهی پیچیده، یا در زمانی که مقررات نظارتی مضاعفی بابت گذار وضع شده باشد، ممکن است موارد زیادی به این فهرست اضافه شود.

برنامه‌ریزی مناسب برای تشخیص پیامدهای گسترده‌تر و برخورد صحیح با آنها ضروریست. یک پروژه گذار با طراحی مناسب باید پیشگیری از موانع، حداقل کردن هزینه‌ها و مزایای درونی را در نظر گیرد. همیشه به واحدهای گزارشگر توصیه می‌شود در برنامه‌ریزی پروژه گذار، یک تحلیل سوات^۳ (نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها) تهیه کنند؛ به‌گونه‌ای

دقیق و تجدیدنظر در رویه‌های حسابداری، انتخاب در نحوه ارائه و شناسایی تعدیلهای مربوط به دوره گذار است. هنگام برنامه‌ریزی گذار به استانداردهای بین‌المللی، واحد گزارشگر باید استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۱ (IFRS 1)، با عنوان «پذیرش استانداردهای بین‌المللی برای نخستین بار» را به‌دقت مدنظر قرار دهد و موارد زیر را به‌منظور کسب اطمینان از پیاده‌سازی موفق آنها، انجام دهد:

• روشن شود استاندارد بین‌المللی شماره ۱ را چه زمانی باید به‌کار گرفت، به این معنی که کدام صورتهای مالی در دامنه استاندارد بین‌المللی شماره ۱ قرار می‌گیرد؛

• تاریخ گذار به استانداردهای بین‌المللی مشخص و صورت وضعیت مالی آغازین در آن تاریخ تهیه شود؛

• رویه‌های حسابداری مناسب مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی انتخاب شود که بتوان آنها را به تمامی دوره‌های ارائه‌شده در صورتهای مالی گذشته و حال، تسری داد؛

• در خصوص استفاده از معافیت‌های اختیاری و تسری آنها به گذشته در مورد رویه‌های حسابداری جدید، تصمیم‌گیری شود؛

و
• موارد افشای گسترده مورد نیاز در یادداشتهای توضیحی تهیه گردد.

با اینکه مسائل مرتبط با حسابداری یادشده بدون تردید موضوعهای مهم و درخور تأملی هستند، اما پیامدهای گسترده حرکت به سوی به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، به‌گونه‌ایست که اصلی‌ترین مشکلها را تحمیل می‌کند و ممکن است عواقب ناشناخته‌ای در برداشته باشد که با برنامه‌ریزی دقیق، گذار به استانداردهای بین‌المللی احتمال دارد مزایا و فرصتهایی را در پی داشته باشد.

برخی از پیامدهای گسترده‌ای که باید در برنامه‌ریزی گذار مدنظر قرار گیرد، شامل موارد زیر است:

۱- تأثیر بر فرایند کسب‌وکار در سطح واحد تجاری، به‌ویژه نیاز به دستیابی اطلاعات برای افشا در قالب استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی؛

۲- نیاز به تغییر سامانه‌ها و ارتقای کنترل‌های داخلی به‌منظور کسب اطمینان از دقت لازم در به‌کارگیری الزامهای گزارشگری

جدول ۱- نمونه تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها

نقاط ضعف	نقاط قوت
<ul style="list-style-type: none"> • نبود کارکنان آشنا با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی؛ • منابع حسابداری هم‌اکنون نیز زیر فشار است؛ • موضوعهای حسابداری پیچیده وجود دارد؛ و • پیاده‌سازی تغییرها، به دلیل پراکندگی عملیات در کشورهای متعدد، دشوار است. 	<ul style="list-style-type: none"> • سازمان با مشاوران مستقل رابطه خوبی دارد؛ • حسابرسی داخلی و مدیریت خطر اثربخش وجود دارد؛ • زمان کافی تا اولین دوره گزارشگری بر مبنای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی باقی است؛ و • حمایت مدیریت اجرایی برای گذار وجود دارد.
تهدیدها	فرصتها
<ul style="list-style-type: none"> • الزامهای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، ممکن است قبل از اولین دوره گزارشگری، تغییر کند؛ و • استفاده‌کنندگان صورتهای مالی، پیامدهای حسابداری را درک نخواهند کرد. 	<ul style="list-style-type: none"> • سامانه‌های حسابداری ممکن است به‌روزآوری شوند و کنترل‌ها توسعه یابند؛ • امکان بازیابی رویه‌های حسابداری و بهبود آنها فراهم می‌شود؛ • امکان برقراری مناسب‌تر ارتباط با استفاده‌کنندگان صورتهای مالی فراهم می‌شود؛ و • گذار موجب بهبود زبان گفت‌وگو در واحدهای تجاری می‌شود.

مدیریت پروژه، مزایای گذار را محقق کرده و با فراهم کردن فرصت تغییر رویه‌های قدیمی و معرفی انواع مؤثرتر، توان عملیات کسب‌وکار را تغییر خواهد داد و در نهایت، منجر به تسهیل گذار خواهد شد. با این روش، پیش رفتن به سوی گذار، به احتمال باعث نهادینه شدن استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در سازمان و آسان‌تر شدن گزارشگری مالی پایان سال می‌شود.

پانوشتها:

- 1- International Public Sector Accounting Standards (IPSAS)
- 2- International Organization of Securities Commissions (IOSCO)
- 3- Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (SWOT)
- 4- Canadian Institute of Chartered Accountants (CICA)

منبع:

Weaver L., **The Wider Implications of Transitioning to IFRS - 10 Things to Consider**, www.ifac.org, 2014

که فرصتهای حاصل از گذار مشخص شود. یک نمونه در جدول ۱ نمایش داده شده است.

پیامدهای گذار ممکن است منجر به هزینه مستقیم یا مزایای مؤثری شود. در این خصوص، پژوهشی از سوی **جامعه حسابداران خبره کانادا**^۴ بر مبنای مصاحبه با نمایندگان ارشد شرکتهای سهامی عام انجام شد که برخی از مصاحبه‌شوندگان، مزایای درخور توجهی برای گذار ذکر کردند. برای نمونه، نماینده شرکتی فعال در عملیات اکتشاف این‌طور درج کرده بود که به دلیل پیش‌بینی رویه‌های حسابداری متفاوت در خصوص هزینه‌های اکتشاف و تغییر در تسهیم هزینه‌ها به پروژه‌های مختلف، توجه بیشتری به مقوله هزینه‌ها شده است. پیامد عمده این موضوع، ممکن است کاهش خروج وجه نقد ناشی از فعالیتهای عملیاتی و کنترل مخارج پروژه‌های در جریان پیشرفت باشد.

به‌طور خلاصه، تهیه‌کنندگان صورتهای مالی در گذار به استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، ممکن است وظایف سنگینی را بر دوش خود احساس کنند و ممکن است به‌جای توجه به پیامدهای گسترده‌تر کسب‌وکار، چه مثبت و چه منفی، بر مسائل حسابداری متمرکز شوند. استفاده از فنون مستحکم